

Модри Камень (скорочено)

Олесь Гончар

Олесь Гончар

Новела "Модри Камень"

Стислий переказ по главам, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.

I

Бачу, як ти виходиш з своєї гірської оселі й дивишся вниз. Мати кличе тебе: "Терезо!". А ти посміхаєшся комусь. Вітер гуляє в Рудних горах. Дзвенить суха весна. Ти здіймаєш руки, мов хочеш злетіти.

II

Було зимно і чужо, коли я постукав у твоє лісове вікно. Чув, що в хаті не сплять, радяться. З-за причілка било снігом і засипано мені очі. Я постукав ще раз. Сказав, що "свої, руські". Вже третій день я їв сніг. Мені відчинили. Я зайшов з автоматом. Біля столу стояла злякана мати, а ти біля високого ліжка застигла в подиві, закриваючи груди розпущеними косами. Я сказав завісити вікна. Ти стояла боса і закривала вікна. Я стидався дивитись на твої білі стрункі ноги. Ти стала навпроти мене в білій сукні, і на рукаві чорніла пов'язка. Ти простягла мені свою білу руку. А мої були мокрі, червоні, незграбні, в брудних бинтах. Бинти нам правили й за рукавиці, котрі ми розгубили, митарствуючи в проклятих скелях.

Ви з мамою носили траур по Францішеку. Я вийшов на двір і покликав Іллю. Знову заходимо до кімнати. Побачивши плитку, Ілля всміхається, ставить біля дверей свій "баян", обтрушується, здивовано вслухаючись у співучу словацьку мову. Ми добре розуміли вашу словацьку мову. Мати просить забрати радіо, бо воно забрало вашого Францішека, який завжди сидів над своїм радіо до глухої ночі. Слухав і Прагу, й Москву. Необережний, хвалився всім на роботі, що він чув. А прийшли собаки-тисовці, побили радіо і в минулий четвірок розстріляли його на кар'єрах. Твого батька, лісника, забрали рити німцям шанці.

Ілля виніс рацію з хати.

Тепла хвиля дихає на мене вперше за три дні. До того ми плазували в камінні, високо над шосе, забиралися на самий кряж, звідки видно було всі батареї противника. Викликаючи час від часу "Симфонію", передавали їй, що треба. З обачності часто змінювали стоянки. Вночі ми зривались у якісь прірви. Пороздирали руки, позбивали коліна, подерли халати і пошкодили рацію. Але головне завдання все ж було виконане, і цієї ночі ми вирішили перебратись до своїх.

Ти налила в таз теплої води. Я розмотував свої руки, але заляклі пальці ніяк мене

не слухались. Пальці твої були вправні й повні ніжного тепла. Зовсім не боліло, як ти віддирала закривавлений бинт. Зав'язала мої руки своєю марлею, сухою та м'якою.

Ти подавала каву і пильно дивилася в вічі, і я виразно чув, як ти входиш до мого серця.

Стислий переказ по главам, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.

III

Шістдесят годин ми не змикали очей, але нам треба йти. Ілля каже, що ще вернемось з "катюшами" та гарматами.

Ми виходимо в сліпу вітряницю, залишаючи за собою в кімнаті і світло, і тепло, і людську ласку. Далеко внизу, як у підземеллі, гримить, не вгаває фронт. Туманні каламутні заграви жовтіють за Модри Каменем. "Мудрий Камінь" називають містечко бійці, бо довго не можемо його взяти. Праворуч і ліворуч нього стоять висоти, як бастіони.

Ти проводила нас, закутана шаллю, легко перестрибуючи з брили на брилу. Чорніють німецькі машини. Ти розповідаєш, як краще добратись до млинів, і, скинувши рукавичку, подаєш руку на прощання. Тонка рука, вся зіткана з чутливих живчиків, дрібно тремтить і гріє всього мене. Я пообіцяв тобі, що ми ще зустрінемось. Ти говорила, що сама доля звела нас тут.

IV

Я вернувся.

Уже Модри Камень був наш, і шосе наше, і наші гори. Ще здалека я побачив, що на вашому подвір'ї чорніло згарище.

Підійшовши ближче, я побачив матір. Зігнувшись над попелищем, вона порпалася в ньому паличкою просто для того, щоб бути чимось заклопотаною.

Я привітався, вона не впізнала мене. А коли я їй нагадав, хто я, мати похитнулась, схопившись рукою за кахельний камін, який тільки й зберігся від цілої хати. Виплакавшись, розповіла, що вони прийшли наступного дня вранці шукати мужа, бо бачили сліди на снігу. Шукали на горищі, в хижі, в кімнатах, потрощили посуд і знайшли той закривавлений бинт. Тереза казала, що то її бинт.

Терезу повели на Мікулов. Дівчина не плакала. Мамі сказала іти назад, бо на гору важко підніматися. Тереза дивилася на Модри Камень, на Руське. Німці сміялися, що вона має там "кавалера". Та й ударили оба канчуками. А вона руками канчуки відбороняла, а сама все дивилася. Схопили її попід руки і кинули перед себе. Штовхали, підганяли і погнали бігцем.

V

Померкло, стерлося все. Навіть те, що звуть незабутнім першим коханням. Чому ж ця випадкова зустріч у великій драмі війни, чому вона не меркне?

Ти – як жива. Бо далекі Рудні гори скрізь ідуть за мною. Бачу вже їх не забиті снігами, а зелені, пишні, зігріті весняним сонцем.

Ти виходиш на ґанок у білій легкій сукні з чорною пов'язкою на рукаві і дивишся вниз, за Модри Камень, де колись пролягала наша оборона. В такі години ми часто зустрічаємося з тобою і, сівши на теплому камені, розмовляємо. Я кажу, що ніколи вже від тебе не піду. Ти говориш, що доки зеленітимуть ці гори і світить сонце, ми будемо жити.

Тоді ми не могли поговорити, а тепер ти розкажеш мені про все.

Стислий переказ по главам, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.